

Coursera'da *Learning How To Learn* diye bir dersi takip ediyorum. Ara sıra videolarını seyrediyorum, takip edip de fazla bir ilgim yok.

Bir şeyi okuduğunda, kitabı kapatıp hatırladıklarını yazar, sonra tekrar kitaba bakar ve yazdıklarının doğruluğunu kontrol edersen, *yatırdığın zamana göre en verimli öğrenme getirisini* elde ediyormuşsun. Bunun yanında *altını çizme, kavram (zihin) haritası yapma* vs. gibi teknikler hep geride kalıyormuş.

Unutmayayım diye yazdım. Şimdi videoyu tekrar seyredip, doğru mu anlamışım ona bakacağım.

Allah, Felsefe ve Bilim kitabında Enis Doko'nun *Aksiyolojik Argüman* isimli bir yazısı var. Kısacası *nesnel ahlaki doğrular varsa, bunları herkesin vicdanına koyan bir Tanrı da vardır* diye bir *delil*.

Realizm kelimesi, Felsefe'de günlük hayatta anladığımızdan farklı anlamda kullanılır. *Matematiksel Realizm* mesela, matematiksel nesnelerin günlük hayattaki nesneler gibi *gerçek* olduğuna inanmaktır. Buna inanınca, Matematik bir *keşif* işi olur, zaten orada olan bir takım kavramları *keşfedersin*. Aksi halde Matematik *icad* konusu olur, aslında orada olmayan bir takım kavramları icad eder ve kullanırsın.

Ahlaki Realizm de bunun gibi, ahlaki doğruların *gerçek* olduğunu ve insan bağımsız varolduklarını söylüyor. Doko da bu kabulle başlayıp, çeşitli örneklerle Ahlaki Realizm'in tutarlı bir pozisyon olduğunu anlatmaya çalışıyor. Naçizane ben pek ikna olmadım. Neden ikna olmadığımı yazıya dökcekken, *İtirazlar* kısmında *Platonik Ateizm* bahsinde, bhusus *Ahlaki Doğruların* Tanrı olmadan bir İdeler Evreninde varolmasının tasavvur edilemeyeceğini anlatırken, söylemek istediğim her şeyi söylediğini farkettim.

Yani yazı *kendi kendini intihar etmiş* gibi oldu. Eflatun'un İdeler dünyasının tuhaf ve saçma olması konusunda hemfikirim ama bu Ahlaki Realizm denen mesele de ona çok benziyor.

Teknik Felsefeci değilim, *Nesnel Ahlaki Doğrular* ve *Ahlaki İdeler* arasında eminim çok farklar vardır ve bilenler uzun uzun yazı üretebilirler. Ancak bu ikisinin, *Tanrı'ya delil* bulacaksa pek bir farkı yoktur. Eğer *insanlardan bağımsız ahlaki doğrular vardır* makul bir pozisyon geliyorsa, o makul pozisyonu ideleri eleştirdiğimiz gibi eleştirebiliriz.

Mesela *çocuklara tecavüz etmenin doğru olmadığı nesnel bir ahlaki kural olabilir* diyebilirsiniz. Ancak neticede işin içinde bir tür olarak insanın olduğu hiçbir konu *nesnel* değildir. Eğer yeryüzünde en az bir kişi bu sapıklığı yapıyorsa, *herkes bilir* kuralı geçerliliğini kaybeder. Dahası zaten ahlak kuralları dediğimiz konu, insanın içinde potansiyel olarak bulunan kötülöklere karşı konulmuştur. Kimsenin aklına gelmeyen kötülüğü yasaklayan bir ahlaki kural da yoktur. Buradan devam edince, ahlakta tam manasıyla bir *nesnellik* olamayacağına varmak uzun sürmez.

Kitabın řu an okuduğum bölümünde de *Hilbert Oteli* kavramından delil bulmaya çalışıyoruz. Otuz sayfa yazmış ama söylemeye çalıştığı «sonsuzluk diye bir şey yoktur, o halde kainatın da bir başlangıcı vardır, bu başlangıcı da yaratan Tanrı'dır» sanırım.

«Madem sonsuzluk diye bir şey yok ve bu çok paradoksal, Tanrı nasıl sonsuz oluyor?» diye sorasım geldi ama bakalım daha bitmedi yazı.

Kitap müslüman halimle beni ikna edemiyor, Ateistler okuyunca ne düşünüyor merak ettim.